

En gammel Fjordfisker fortæller Minder fra Horsens Fjord og Boller fiskerhus

Han betvivler Teorien om et Vikingskib i Fjorden ud for Boller

Af Gustav Agerskov, Tyrsted Mark

Med Iværksættelsen af Horsens Fjords store Turistplan er Boller og Fiskerhuset der atter blevet aktuelt. Vi bringer her en Kronik nedskrevet af Forfatteren, Lærer Ejnar Schroll paa Grundlag af Optegnelser af Gustav Agerskov, Tyrsted Mark. Agerskov har selv været Fjordfisker, og hans Far kom som Fisker til Boller Fiskerhus i 1860. Han fortæller interessante Minder fra Boller og Træk af Fjordfiskeriets Historie.

Da jeg antager, jeg er den eneste nulevendeafde gamle Fiskere, der drev Erhvervsfiskeri paa Horsens Fjord i Aarene 1860-70, kunde det maaske interessere Bladets Læsere at høre lidt om Fjordfiskeriet den Gang og i Tilknytning hertil et og

andet fra Fiskerhuset ved Boller Bro, hvor jeg havde mit Barndomshjem. Omkring 1860 var der Mængder af Sild i Horsens Fjord. Jeg kan mindes, at der stod 26 Bundgarn alene under Boller Skov, og der var Sild nok til dem alle — ja, saa mange, at Baadene tit var fyldt til Rælingen, naar de kom ind. Der var ingen Baner den Gang og derfor ingen Eksport. Men Vognmænd kørte til Skanderborg og Silkeborg — ja, helt ud til Herning for at afhænde Fisken, da Horsens By og Omegn ikke kunde aftage al Fjordens Rigdom.

Med Hensyn til Sildefiskeriet var alt saaledes saare godt, Men saa kom Dampskibene, og dermed var Idyllen forbi. Med deres larmende Mølle

hjul" skovlede de bogstavelig talt Silden ud af Fjorden, og vi maatte søge nye Fangstpladser i Hjarnø Sund. Nogle Aar senere maatte vi endnu længere bort — helt ud til Sønderby og Ashoved. Men her var ogsaa Sild nok foreløbig. Imidlertid kom Banen, og Silden kunde nu eksporteres til andre Landsdele. Samtidig kom svenske Sildeprangere med deres Baade og aften en stor Del af Fangsten. Disse fremmede Handelsmænd holdt gerne til i Snaptun, og da var der Liv og glade Dage — ikke mindst paa Kroen, hvor man drak Lidkøb og svang Bægrene til langt ud paa Natten.

Som Eksempel paa, hvor tæt Silden stod i Farvandet ud for Horsens Fjord, kan anføres, at jeg den 3. Maj 1883 var med til at losse fra een Baad 315 01 Sild (25200 Stk) til en svensk Opkøber. Prisen var 65 Øre pr. 01 — det var den Gang!

Sidst i 80erne forsvandt Silden ogsaa fra As Vig, og vi slog os paa Rødspættefangst. Men det blev aldrig nogen særlig indbringende Forretning. Derimod blev der mange Vildænder hængende i de fine Masker, og dette Fiskeri skæppede bedre. Vi blev saaledes ved et Tilfælde Andefiskere i Stedet for Rødspættefiskere: Min Bro-

der, C. Agerskov, og hans Hjælper, Fisker Groth, har en Vinter sidst i 70erne fanget ikke mindre end 1700 Stk. Fuglevildt mest Ænder og Edderfugle. Prisen paa en god And var kun 65 Øre, men alligevel var dette egenartede Fiskeri en god Vinterhjælp for mange. Nu er denne Fangstmetode jo forbudt.

Min Far, der kom til Boller som Fisker 1860, kendte til at tørre Fisk, og vi havde 50 01 tørrede Sild liggende paa Loftet. Spurgte vi ham, hvad han vilde med alle de Sild, svarede han, at de laa og ventede paa Tyskerne, Far anede ikke noget om, at Tyskerne vilde komme. Han fik dem heller ikke at se, da han døde 1864. Men hans Spaadom gik alligevel i Opfyldelse. Under Besættelsen 1864 havde Tyskerne oprettet Hovedvagt ved Boller Bro, da de frygtede for, at Danskerne vilde gaa i Land her. Paa den Maade blev paa faa Dage de 50 01 tørrede Lækkerbidskener udsolgt for 4 øre pr. Stk. Yderligere opstilledes en Rygeovn. Den kunde ryge 16 01 pr. Dag. Vi Børn — vi var en stor Søskeneflok — havde nok at gøre Dagen lang med at rense Fisk til Ovn.

I 1864 blev alle Baade paa Horsens Fjord med Undtagelse af de Fartøjer,

der holdt til under Boller Gods, beslaglagt af Tyskerne og slæbt op til Limfjorden. Vi fik altsaa Lov til at beholde vore Baade, men paa den Betingelse ,at de skulde fjernes 100Favne fra Land. Hvorfor denne særlige Begunstigelse blev os Boller Fiskere til Del, ved jeg ikke bestemt. Antagelig har Grevinde Friis paa Boller lagt et godt Ord ind for os hos de to' tyske Generaler, der havde indkvarteret sig paa Slottet.

Hvornaar Fiskerhuset er bygget, ved jeg ikke med Bestemthed. Men før 1823 eksisterede det i alle Tilfælde ikke, for da kom min Fars Formand, Laus Mouritsen til Boller som Fisker, og han maatte en Tid tage Ophold i Dagnæs, indtil han fik Huset bygget. Før Mouritsens Tid laa der en Gaard øst for Fiskerhuset, som kaldtes Teglgården — antagelig fordi den var tækket med Teglsten. Den sidste, der beboede Teglgården, var en Tysker ved Navn Zarko. Han var Snedker af Profession, og hans Bestilling var at holde Møblerne paa Slottet i Orden, Slægtninge af ham bor endnu i Eggen For et Par Aar siden meddelte „Horsens Folkeblad", at der var fundet et Vikingskib under Boller Skov. Som Bevis paa, at det virkelig var et Skib

fra Vikingetiden, anførtes, at det var samlet med Trænegler. Skulde dette med Træneglerne være fyldestgørende Bevis, maa jeg være betydelig ældre, end min Daabsattest udviser, for jeg har sejlet med en Baad her fra Boller, der var samlet paa den Maade. Jeg kan endvidere oplyse, at der den Gang fandtes ikke mindre end 8 af de store saakaldte Landbaade, der var hjemmehørende i Horsens, og som alle var samlet med Trænegler. Nogle af disse Landbaade blev af Ejerne sænket ude paa Fjorden i 1864. Trods omhyggelig Landkending, som blev foretaget paa Baadene, da de blev sænket, blev et Par af dem aldrig senere fundet. Det er nu min Tro, at det omtalte Vikingskib hverken er mere eller mindre end de sidste Rester af en af disse Landbaade, der af Isen er flyttet hen under Boller. Vikingskibet var i alle Tilfælde ikke naaet til Boller Strand den 19. September 1868, for saa havde jeg set det. Den Dag havde vi nemlig den laveste Vandstand, nogen kan mindes. Vi kunde gaa uden om Boller Bro med tørre Sko, skønt almindelig Vandstand ved Lavvande var 2 Meter.

Gustav Agerskov, Tyrsted Mark,